

KÉSSÉL SOKÁ, ÖRÖK TÉL!

*Varga Domokos
költeményei*

Am

Varga Domokos válogatott művei

KÉSSÉL SOKÁ,
ÖRÖK TÉL!

Varga Domokos költeményei

© Varga Domokos
© Hét Krajcár Kiadó

Szerkesztette:
Varga Domokos György és Benke László

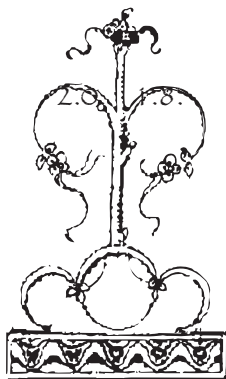
A fedélen és a kötetben
Jakobi Anna Mária művei

ISBN: 978-615-5683-19-0

Hét Krajcár Kiadó, Budapest, 2018
Felelős kiadó: Benke László
Tördelte: Benke Attila
Készült Szekszárdon, a Séd Nyomdában,
felelős vezető: Katona Szilvia

KÉSSÉL SOKÁ, ÖRÖK TÉL!

Varga Domokos költeményei

HÉT KRAJCÁR KIADÓ – BUDAPEST

Családi emlék

SZENTMIKLÓSI HATÁR

Háborog a homok, sáppadoz a vak szik –
szegény kiskunokra a föld is haragszik.

CSÚFOLÓ

Szentmiklósi paplak,
rajta kilenc ablak,
tizedikből Évi
Ragya Palit nézi.

CSALÁDI KÖR

Egy régi ebéd... Együtt a család,
s elkezd Balázs körmölni galád
fene-rossz szándékkal az abroszt.

Elkezd, mivel méltán teszi fel:
Évát libabőr s könnyek lepik el,
ha fülébe ereszti e hangot.

Lám, hogy szaladoz hátán a hideg,
egyszerre izeg már minden ideg
talpán, derekán, a fejében
„Hagyd abba!” – sikolt.

BÚCSÚ BÁBITÓL

Nem volt ott senki, csak mi ketten.
Vagy ő se volt ott? Hisz meredten
hevert, halálos bódulatban
zihálva még, de öntudatlan:
süket füllel, némán, vakon,
mint kit már semmi fájdalom,
se szó, se jel nem érhet el,
s kit semmi már nem érdekel.
Hogy itt vagyok? Hát hadd legyek!
Aztán majd úgyis elmegyek –
és ő is elmegy nemsokára,
orrából ha elszáll a pára.

De most még itt liheg, zihál.
S ha semmi mást nem is csinál,
de létezik. S én láthatom,
s lélekben búcsúztathatom,
míg nézem hosszan és merően
– szabadon szállva az időben –
nemcsak e nyűtt ábrázatát,
foszlott, zilált ősz hajzatát,
vén homlokán ezer redőt,
de mint akkor ismertem őt,
a velem együtt felnövőt,
mikor még titkokat kutatva
készültünk távoli utakra,
s meg is jártunk aztán sokat,
félőseket, kátyúsokat –
megéltük azt az életet,
mely sorsunktól ránk méretett.

De ő elérte már a révet.
S ahogy szemem arcára réved,
s leperget több mint hetven évet:
ő egy fél percre fel nem ébred.
Zihál tovább, de meg se moccan;
ott állok még, figyelve hosszan,
aztán sóhajtok egy nagyot –
s már az ajtón kívül vagyok.

HUNYÁSNYI ÁLOM

Világtalan vak éjben
tűz gyúlt s máris kilobban...
így libbentél elébem
szőkén, igaz valódban.

Vártad, hogy nyúljak érted,
s te boldogan nekem dőlj –
forró öröm kísértett,
sütött a kék szemedből.

Vágytól villant a térded,
éreztem: ég a tested,
forró öröm kísértett,
száddal számat kerested.

Ha akkor átölellek,
ha két karomba zárlak,
s mellemhez ér a melled –
hiszed, hogy elbocsátlak?

Szívem most itt árválkodik:
mért is nem nyúltam érted!
Boldog, ki vígat álmodik
és meghal, míg felébred.

1948. MÁRCIUS 15-ÉN

A százéves szabadság
napját nyögdecselem,
mit bánom én, szakasszák
be érte bús fejem,

hogy ilyen nagy ünnepen,
mint kántor a borra,
nem gondoltam szüntelen
Petőfi Sándorra.

Kilencszáz és negyvennyolc
március idusán
fejem forró, kedvem komor,
vívódom láztusán,

mint aki halni készül,
ágyban, párnák között,
nem hősen, nem vitézül,
vizes törülközőt

tekerve homlokára,
s nem indul vad csatába,
hogy ott hágjon nyakára
győztes lovak patája...

Az ablak nyitva sarkig,
ezrek zsongó zaja,
nótája, lépte hallik –
s itt-ott kacaja.

(Hisz ők se halni mentek
lengő zászlók alatt,

csak más időben zengett
úgy az Egy gondolat...)

Merengek, látni vélem,
mi zajlik odaki,
s ajtómon észrevétlen
belibben valaki.

„Egy kislánynak, ki tizenhét éves,
úgy gondolkozni nagyon is téves,
hogy ő egyedül – jó lány érti ezt –
beállíthat egy beteg férfihez.

Még hagyján, hogyha kórházban fekszik,
egy nagy teremben hús között az egyik,
de mikor otthon, legényszobában
mint egy oroszlán hever magában.

Hiába beteg, de csak oroszlán,
s ha kedvét kelti egy kis csinos lány,
nyeli a nyálát: a Ponciusát,
de megkóstolnám a gyenge húsát!”

Példálóznak a tapasztalt mamák,
de lányaik mintha nem hallanák,
úgy vágnak sokszor anyás-melegen
segítgetni egy férfibeteg.

Nekem is milyen ápolóm akadt!
Úgy sajnál, hogy szeméből könny fakad,
hamvas fehér arcán végigcsorog,
de könnyei közt rám-rám mosolyog.

ÚSZÓ SZIGET

Mély május reggel ringatta a kertet,
fiatalságunk úszó szigetét –
s nemigen tudtam, csak a nap bizserget,
vagy tán szeretsz, s azt érzem, szíved ég.

Te se mondtad meg, tán magad se tudtad.
De május mélyzöld árja rengetett,
lány kis szellők ingerkedve fújtak,
és tánra kelt a virágrengeteg.

Pezsgett a szegfűk bódító pirosa,
liliomok habteste villogott,
selymesen suhant a sok sárgarózsa,
s lángszín violák vetettek lobot,

két bokor jázmin forgolódott játszin,
íriszek leple libbent vad-lilán,
szétszórta édes illatát a jácint
és kacaját a bíbortulipán...

S mindnyájuk felett vidáman repkedett
a duplaszirmú fehérorgona –
lobogva verte-vívta a kék eget
fürtjeinek tajtékzó ostroma.

Szeretsz? Szeretlek? – Már nem is érdekelt.
Magamat, téged s mindent feledtem,
káprázva, némán néztem az égre kelt
hó-fürtök révült táncát felettem.

S akkor – szemembe szisszent orozva
egy társai közt megbújt zordon ág,
melyen már rútul kikezdte a rozsda
a tündökölve habzó orgonát.

S a kert varázsa vigyorogva tört meg,
a sziget süllyedt, süllyedt... s te meg én,
már tudtam, egyszer mint vén vízi szörnyek
nézzük egymást a tenger fenekén.

ATLANTISZ

Úgy hódítottál meg, mint rejtelmek honát,
messzi kontinenset.
Hány hosszú éjszakát küzdöttél értem át!
S hány évet! Kilencet!

Hogy partomra szálltál, nem tett még tieddé,
mohón törtél tovább,
titkos tájaimmal mámorodni eggyé,
űzve vágyad lovát.

Míg ki nem fürkésztél minden folyót, gázlót,
bozótot, völgyzugot,
s ki nem tűzted lelkem ormaira zászlód,
nem lehattél nyugodt.

Minden este újra megszálltad fejeddel
jobb vállamnak öblét,
s reggelig ringatott lankadatlan kedvvel
az édes öröklét.

Aztán... Atlantiszként süllyedt el egy éjjel
egész kontinensem,
s most könnyóceánon küszködsz habbal, széllel –
nincs, aki kimentsen.

HÓBAN

Bükkfennsík, ötvenöt decembere,
s hó hullámszó, habzó tengere –
derékig benne gázolunk; a tél
szélberetvával húsunkba metél.

Kivirított a bükkfák tar ága:
a zúzmara jaj-fehér virága
s fürtös hó-csomók kín-sűrű lombja
halálos súllyal nyögeti-nyomja.

Ezer fa karcsú dereka roppan,
mint lányoké vad férfi-karokban,
vén szálfák fagytól hasadó teste
ágyúként dörgi panaszát messze.

Sehol egy élő állat vagy madár –
elnyelte őket e szörnyű határ.
S mi elgyötörtek, hóban törtetők
lelünk-e még fejünk fölé tetőt?

KÖNNYEK

Úgy szült meg egy halott
s hat élő gyereket,
egy jajja nem hallott,
egy könnye nem esett.

Más asszonyok nyögve,
visongva vajúdnak,
úgy indítják gyöngé
kis borjúkat útnak,

Ez férjét átkozza,
az Krisztushoz kiált,
de mind ríva hozza
világra a fiát.

Ő – tűrte halálig,
ajkát beharapva,
míg emberré válik
az a húsdarabka,

s bár agyában majd szét-
robbantak a sejtek –
néma volt. Egy jajszót,
egy könnyet nem ejtett.

Mert tudta: ha szenved,
ő maga akarta,
ebben talált enyhet
kínoktól csikarva,

Nem a sors haragja
tépi-gyötri testét.
Ő volt rajta váltig:
ez is megszülessék...

De mikor érezte:
Kint van... és már visít –
halk mosollyal kezdte
ontani könnyeit.

SZÜLETÉSNAPRA

*Feleségemnek, akivel 1933-ban
a gödöllői világdzseborin,
ki tudja, talán már láttuk egymást,
mert oda mindkettőnket elvittek,
őt Pestről, engem Kunszentmiklósról.
Én tizenegy éves voltam akkor,
Ő mindössze kétesztendős.*

Elérted hát a hetvenet.
Ó, borzalom! Ó rettenet!
Ezt soha többé meg ne tedd!

Elég volt egyszer nekem is,
kit már elért a nemezis,
s mind vénebb vénségekbe visz.

Kell ez neked? Elég a hetven!
Biz én megfontolnám helyedben,
és folytatnám – curukkmenetben,

a hatvanig, az ötvenig,
egészen férjhez-jötteddig,
legelső asszonykönnyedig,

és még tovább, csak vissza, vissza,
lennél copfos kisgimnazista,
sőt kétéves kisdzseborista,

ki anyja hév ölébe bújva
les nagy csapat cserkészfiúra,
s ha lát is engem, azt se tudja,

mit nézzen rajtam, e keszeg
legénykén – hogy majd én leszek,
ki által kóstol édeset,

ki által a szerelmet issza,
mikor nővé nő újra vissza,
s tizenhét éves gimnazista-

lánként hagy ott csapat-papot,
osztályt, tanárt, táblát, padot,
s velem kezd vígabb évadot.

Mert *hátraélni* nem lehet.
Múltat ki vággyal emleget,
hátrébb egy perccel sem mehet.

Ahogy Te is, nők gyöngye, bátra,
egy-egy újabb gyerekre várva,
előre néztél, sose hátra,

s ahogy sorban világra jöttek,
szoptak, felálltak, nagyra nőttek,
ezer örömmel nézted őket.

Így érted el az ötvenet,
a hatvanat, a hetvenet,
s bár hátraélned nem lehet,

nincs is miért. Bőven megélted,
mit adhatott e földi élet,
öröme, búra mi tiéd lett.

Bánatra is. Tudom. Tudod.
Bánatból is elég jutott.
De útadat tovább futod,

te is túllépsz a hetvenen,
s tovább öregszel énvelem,
lelkem, szívem, egyetlenem.

Mi hátra van még: ráadás,
elmúlt időkről számadás
s előbb-utóbb – elfáradás.

A többiről meg mit beszéljek?
Te is tudod, mit mond a lélek.
Én is tudom. Hogy én se féljek.

Isten éltesen, Isten áldjon,
szép hetvenéves, drága párom,
legkedvesebbem e világon!

(2001. márc. 16-án)

ÍME, AZ EMBER

Úgy szí, mióta
világra hoztad,
mint egy pióca.

Melled bekapja,
s fogak híján is
mohón harapja.

Elszántan zabál,
fogyasztja anyját
a kis kannibál.

Nincs még négy hete,
hogy méhedből ki-
lökte végzete.

Még alig mozog,
elnyúlik, mint egy
kis verébpocok.

De mily akarat
fűti e ványadt,
csupasz bogarat!

Csak színi, színi!
Minden szál izmát
nekifeszíti.

Keze ökölbe –
az élők közé
ököllel tör be.

Nézzük tűnődő,
szerelmes szemmel:
íme, az ember!

SZÜLŐI FELELŐSSÉG

Gyászos riadtan
kihúlt gyereket
én nem sirattam.

Teltek az évek,
de a halálba
egyik se tévedt.

Szeretve nőttek,
szülői féltés
vigyázta őket.

Mégis kimondom:
ehhez kevés volt
bármennyi gondom.

Hiába óvja
kölykét az ember,
ha üt az óra.

Hány féltve féltett
gyereket vitt el
vakon a végzet!

Nincs biztosíték,
és nincs kivétel.
De élni így szép:

bajjal, veszéllyel,
gyerekvállaló
őrült reménnyel,

Konok, kitartó
hitében annak,
hogy megmaradnak.

FÉSZEKHAGYÓ FIÓKÁK

Fenéken csúszva,
négykézláb mászva:
már útra keltek.

Alig totyogtak:
kilincset ráztak,
ajtót nyitottak.

Billent a sámli,
buktak le fejjel,
de visszamászni

nem voltak restek,
bőgve is újabb
veszélyt kerestek.

Ki a szobából!
Ki a szabadba!
A messzi távol

már várta őket,
szomjas szemekkel
tekingetőket.

Vissza se néztek,
csodáktól csaltan
hagytak el fészket,

hagytak el otthont:
merészen vágtek
a nagyvilágnak.

ŐSZI EMLÉK

Egy őszi alkonyattájt
varázsos bíbor ég
parázslott napnyugatról –
feljöttek Tiborék.

A hegytetőre, hozzánk,
hol érik som, kökény;
pokrócokon hevertünk
egyik bokor tövén.

Az aprónép azonban
virágot szedni kélt,
Gergő is tépte vígan
a fürtös gyöngyikét.

Alig volt hároméves.
Hívtam: „No, jöjj ide,
Hadd dobjalak föl, édes!”
Ujjongott röptibe,

s elfulladtan lihegte:
„Még, Apja! Apja, még!”
Lelketlen semmi lennék,
ha rá nem hajtanék.

„Egymásnak, mint a labdát
– Megszokta már, ne félj –
Hajítsuk, jöjj, Tiborkám!
Magasra, nincs veszély!”

S röppent is már a gyerkőc,
kacagva kényire,
hisz várta két erős kar
néhány lépésnyire.

Élvezte önfeledten:
– ó, boldog bódulat! –
madárként szállva lebben
a rőt felhők alatt.

Suhant fiúi hittel
– ó, szárnyas szédület! –,
hogy Apja szíve őrzi
a mélységek felett.

Suhant, míg hirtelen-csak
– ó, néma pillanat! –
Tibor kitárt kezéből
le nem zuhant hanyatt,

és el nem nyúlt a réten,
bénán, halott fehérén,
hunyt szemmel, hangtalan...
Azt hittem: vége van.

Felkaptam, simogattam,
én sem lévén eszemnél,
míg azt nem láttam: eszmél.

Szemháját felnyitotta,
rám nézett réveteg,
de szája széle kék volt,
látszott: súlyos beteg,

hogy bent a gyöngye testben
egy vagy más megszakadt...
Nem, nem! Tíz perc se telt el
és járt... és már szaladt,
tüskön-bokron keresztül
a bíbor ég alatt.

Azóta én, a rossz szülő,
a kótya fejjel őszülő
verődtem úgy a földre,
velőkgig összetörve,
már tán csak arra várok,
míg vérem elszivárog...

De ím, a pusztá nemlét
partján a régi emlék
megint a szívembe rezdül:
a gyöngye gyermek,
ki holtra dermedt –
fölkél és fut veszettül
tüskön-bokron keresztül.

SZÉPREMÉNYŰ VARGHA JÚLIÁNAK

Drága Julcsikám!
Isten éltesen sokáig,
a füled lógjon bokáig,
a hajad nőjön az égig,
élj legalább 110 évig
ezt kívánja neked Apja,
akinek nincsen kalapja,
de van egy szép Julcsi lánya,
drágább, mint egy aranybánya.

Börtönversek

ÁLLAMÉRDEK

Két szörnyedő szem,
Rogyadozó térdek –
s már lóg is...
„Kérem,
ez államérdék.”

RÉGI RAB

Volt élete filmjét hánszor lepergette,
fásult idegeit meg-megbizsergetve!
De már minden kopott
tekeracet eldobott.
Gyerekkor? Cimborák? Lányok? Csókok? Család?
Vakon bámulja szűk cellája holt falát.

KÉT ÉV

Az átkozottak el voltak kapva,
rohant elő mind: „Mit hoztál, Apja?”
Ott álltam sokszor még az ajtóban,
s már nyakamban négy-öt rajkó van,
zsebembe nyúlkal, cipőm tapossa,
táskám üríti gyorsan laposra,
nadrágom tépi, kezem harapja,
s kórusban ordít: „Mit hoztál, Apja?”

Adjam a zordat? Tudják a besték,
tudják ők: alig várom az estét,
hogy hazaérjek, s ricsajuk árja
lelkem zugait zúgva átjárja,
s mint élettóba mártott nyavalyás,
ha béna testét oldja a varázs,
én is újra ép, fürge, friss legyek,
ne búskomor, mint ősszel a legyek.

Hogy a hajcihőt tovább fokozzam,
rájuk kiáltok: „Semmit se hoztam!”
Megáll az ütő a kis mellekben,
de riadalmuk hamar ellebben,
s mind egyet érez a Kisdombival,
aki mint egy vad növendékbivaly
megáll, négyéves fejét felkapja,
s konokul bögi: „De hoztál, Apja!”

Tekintetével majdnem felnyársal,
s teli a hangja szemrehányással,
sőt megvetéssel: no, jó kis Apja,
saját fiait is úgy becsapja,
és már az egész ifjabb korosztály
vele visítja: „Hoztál! De hoztál!”
Zsebembe nyúlok, kutatok hosszan,
s nagyot füttyentek: „Csakugyan! Hoztam!”

Igen, de néha tényleg semmit se
hoztam, mi öröm-éhük enyhítse,
hajszoltan, magam gondjába veszten
szívüket csúnyán meg-megsebeztem.

Állnak. „De hoztál!” – hajtják hő hittel,
a vámpír élet mit még nem szítt el.
„Hoztál!” – s a nyáluk már-már kicsordul
az üres zsebbe képzelt cukortul.
Néznek, s nem értik, mért állok veszteg –
hangjuk elcsuklik, szájuk megreszket,
sóvárgó arcuk egyre hosszabbra
nyúlik, s Kisdombi felsír: „Rossz Apja!” ...

Rég volt... Töprengék: ha jó a napja,
rikkantják-e majd: „Mit hoztál, Apja?”
Folytathatjuk-e ott az életet,
ahol egy szörnyűt zökkent s megrekedt?

Álmodom: nyitok be, és a banda
röhögve-ríva ugrik nyakamba,
köztük Kismagdus, akit pólyásan
hagytam ott, hogy két évig ne lássam,
s most körül táncol s irtó kíváncsi,
ki ez a szőrös, nagyorrú bácsi...
S a többi hasát fogva kacagja,
„Hát ki, te buta, hát ez az Apja!”

Így lesz? Félek, nem. Fájó okoknak
miatta állnak csak és zokognak,
feldereng bennük a semmivé lett,
rettentő boldog hajdani élet,
most sejtik csak meg, jaj, mit vesztek,
testük az iszonyattól reszket meg,
s szemükben két év kínja, haragja
sikoltoz némán: „Rossz, rossz, rossz Apja!”

(1957. dec. 24., a börtönben)

GYEREKEKNEK VALÓ

I.

Egy nagy házban ül az Apja,
két lábát keresztbe rakja,
két kezével malmozik
és azon gondolkozik:
Kisdombi gömbölyű feje
milyen versekkel van tele.

II.

Apjának szőrös az álla,
jaj, de szúrós a szakálla,
borbély bácsi majd leszedi,
Gergő simogatja,
Kismagdus neveti...

(1957. febr.)

NÉMA ÜZENET HAZA

Magára maradt feleségemnek

Jaj, az gyötör, hogy igazad van,
Az én bűnöm, hogy kiszakadtam
közületek,

és most, mint a kutya, kínlódom,
hogy könyörögni sincs módom:
mégis szeress!

VADLIBÁK

Vadlibák szálltak a város felett.
Három nap is hallottuk őket,
háromszor is idéztük önfeledt
örömmel a szabad mezőket...
rút torokhangjuk olyan tisztán
recsegett, akár kint a pusztán.

Szigorú négy fal szorít, mögöttük
újabb falak, s megint újabbak,
de ők szállnak, suhog a röptük,
s az átlátszatlan csapóablak
tenyérvényi részén, a rácson
rekedtes ricsajuk átoson.

Bennünk a kerek égbolt bizsereg,
síkmezőkre ahogy ráborul,
s magasában a vadlibasereg
víg rajokba verődve vonul;
– Szédítően tág a láthatár!
Röpülj, tekintet, csak szállj, madár!

Csönd. A gágogás mióta megszűnt!
Mi csak ülünk némán a priccsen,
Aztán takarodó jön, lefekszünk,
de semmi alhatnékunk nincsen.
Nekünk ez a lyuk itt a nagyvilág,
s kint szabadon szállnak a vadlibák!

KRÓNIKÁS ÉNEK 1958-BÓL

A húsából én nem ettem,
mint Dózsából társai,
akit tüzes trónon süttött
a győztes vajda, Báthori,

én csak a testét tapostam
ott, a Kisfogház udvarán,
hol földbe ásták tetemét
ama tizenhatodikán,

ezerkilencszázötvennyolc
júniusában: az övét,
Nagy Imrét s társaiét,
Maléterét és Gimesét,

félvén kivinni testüket
a 301-esbe még,
nehogy meglássa valaki
három halott friss sírhelyét.

Voltak azon az udvaron
olyan sétálórekeszek,
hegyükkel összeszaladók,
akár a tortaszeletek,

köztük betonfal, jó magas
emelkedett, s osztotta szét
a cellánként sétáltatott
rabok nyolc külön rekeszét,

hogy más cellák lakóira
pillantást se vethessenek,
hozzájuk ne szólhassanak,
még jelet se adhassanak.

De aznap éjjel, június
hónap tizenhatodikán
a Nagy Imrécék tetemét
vitték oda egymásután,

s dobták egy-egy sebtében vájt
sekély gödörbe hármukat,
kátránypapírral betekert,
alig kihúlt hullájukat,

s húztak rájuk földréteget,
hatvan- vagy nyolcvancentiset,
mint döglött ebet tüntet el
az ember, ha nagyon siet.

Nem sokkal később vittek át
a Fő utcából rabokat
a Kisfogház celláiba,
csupa ötvenhatosokat,

Nagy Imre vádlott-társait
s más perek elítélteit,
írókat is, Déry Tibort,
Háy Gyulát, Zelket, s engem is.

Én Háy-jal ültem, övele
kísértek a sétáltató
fegyőrök a szűkre szabott
s nekünk mégis oly csodajó

fél órára – falak közé,
és mégis szabad ég alá,
szemünk hol végtelenbe vitt,
s alig néztünk lábunk alá,

s nem is sejtettük, hogy mi most
tán épp Nagy Imrén lépdelünk,
vagy egyik társa párhetes
holttestén járunk és kelünk –

s rajtuk tapos több más rab is,
még azok is, akik felett
a megfojtottakkal együtt
mondták ki az ítéletet;

s húsból kik bár nem ettek,
mint Dózsából társai,
akit tüzes trónon süttö
a győztes vajda, Báthori,

de megtaposták testüket,
nem tudhatván: néhány arasz
föld rejti őket el csupán
ott, a Kisfogház udvarán.

SÓHAJTÁSNYI SIRATÓ
Szigethy Attila halála hírére

Öreg tölgyfák rád dörmögnek,
fiatal fűzfák felsírnak:
mért adtad agyad a rögnek,
mért adtad szíved a sírnak?

(Fő utcai fogház, 1957 utolján)

KÉT NAP

Megint eltelt két nap –
mondja a szegény rab,
mivel arra gondol:
egy az életemből,
egy a fogságomból.

Lányok, vágyak

TIZENHAT ÉVES LÁNYOK

Egy tizenhat éves kislányt
még ez is bánt és az is bánt.

Női vágy és szűz szemérem
élnek benne egy kenyéren.

Sértve húzza félre száját,
férfiak ha meg se látják –

s undorában szinte szédül
mások éhes kanszemétül.

Néha hetykén vonva vállat
vallja: minden férfi állat,

benne míg egy cseppnyi vér lesz,
nem megy – eltökélte – férjhez.

Máskor éjjel és titokba
egy fiú nevét susogja,

s míg a párna csücskét rágja,
teste izzik, mint a máglya.

*

Egy tizenhat éves kislányt
mennyi szem les vércse-vizslán!

Titkait kutatja anyja,
faggatózva megrohanja,

s ő nyel és nyög, és a szégyen
százsorosra nő szívében,

láng az arca, szája reszket
– pletyka-nyelvektől kikezdett

árva lélek, ki nem átallt
csókolózni egy diákkal!

Ó, kiált, kihűlt öreg nők,
lányok szűz hevét irigylők,

kiknek rideg, száraz ajka
könnyen osztogatja: szajha!

Egy tizenhat éves kislány
férfi szívet aj, de csiklánd!

mintha harmattiszta cseppjén
szikratáncra kél a napfény:

lélek ifjú éhe, láza,
zsenge női test varázsa

úgy sugárzik, szinte lángol
egy tizenhat éves lányból.

Tán akadnak kis butuskák,
kósza szellők hányta fruskák,

csitri lényük égi báját
kik kacagva szétzilálják –

ők se tudva tesznek rosszat,
mindenestől ők se rosszak.

*

Egy tizenhat éves kislány
még ha tévelyeg, se hitvány –

s ó, mi boldog az, ki tisztán
küzdi át magát e vizsgán!

EGY TOBOZ-SZEDŐ LÁNYRA

Maga alatt hagyott tengődést és ködöt,
tízöles fenyőfák csúcsain röpködött.
Ez a lány, ez a lány!

Piros kendővel a fején mint a szikra
csapódott át egyik fáról a másikra.
Ez a lány, ez a lány!

Kapkodta a tobozt köténye bugyrába,
halálos mélységek torkában ugrálva.
Ez a lány, ez a lány!

Kiskölyök korától hívta a magasság,
nem tűrte, hogy szívét a földhöz ragasszák.
Ez a lány, ez a lány!

S lent rekedt a némán sunyító alázat,
ami ellen örök életében lázadt.
Ez a lány, ez a lány!

Felhőszigetek közt bolyongott a lelke,
százestendős szálfák sudarát ölelte.
Ez a lány, ez a lány!

Azóta... tán asszony, s szül bátor fiakat,
akikben akárki emberére akad.
Ez a lány, ez a lány!

S a gyűjtötte magból felszökő fenyvesek
merész unokáknak lesznek majd kedvesek.
Igen ám, kicsi lány!

DÁVID ÉS A SZŰZ

„Mikoron Dávid igen vén vala,
már ő éltében félig meghala,
mind ő tagjai megmeredtenek
és dideregni meg nem szűntenek”.

Így szól az Írás, aztán tudatja:
„Szolgáit házból el-kifuttatta,
hoznának néki egy ifjú leányt,
az kinél ő melegedni kívánt.”

Ugrottak rögtön, már úgyis unták
rakosgatni a rengeteg dunyhát,
cserélgetni a forró cserepet
s szagolni ocsmány orvosszereket.

Hoztak egy hamvas, töretlen lánykát,
tizenhat éves asszonypalántát,
szemérmes arcú, szelíd ünöcskét,
királyuk kedvét kivel betöltték.

Hozták – de jött is, jött jószántából,
szédülő szívvel a szegény jámbor:
„Én mentem meg halálból Dávidot!” –
S vad öröm csapott benne dáridót.

Sohase látta, de szentül hitte,
dalok és mesék hőiséhez nyit be,
s vére sejtelmes éji ábrándok
édes szeszétől fűtve fickándott.

Hogy elgyötörve, halálra válva,
alig vonagló testtel találja?
Ő az, csak ő az, és hogy életre
keltse, a lelkét adná érette...

*

Ő az? Az ajtó
sarkig kihajlik –
a lány szívébe
öröm nyilallik.

Ő az? Káprázó
szemekkel látja:
selyemfelhőkben
libeg az ágya.

Ő az? A selymek
suhogva nyílnak –
kék kárpiton száz
színarany csillag.

Ő az? Párnák közt,
bársony-, bíborban...
a lány elsápad,
lépte megtorpan.

Ő az? Ő volna?
Áll, meg se moccan,
néz rá riadtan,
mereven, hosszan.

Ő lenne? Nem, nem!
Halálra retten,
s csak nézi szótlan,
jéggé dermedten.

Nem, nem, nem ő az!
De int, hogy: „Jösszte!” –
s a lány, mint egy zsák,
úgy esik össze.

*

Mire feleszmélt néhány perc múlva,
egyetlen szál ing sem fődte testét,
s reá fonódott egy hörgő hulla.

Undok ujjai mellét keresték,
békabőrétől velőkig borzadt –
ezt élje túl, csak ezt az estét!

Az agg szájából búzlik a borszag
– iszik, hogy gyilkos kínját elűzze –,
orcái merev mosolytól torzak.

Nem bujkál benne szikrányi tűz se,
vad férfivágyak ingyen se bántják,
mohón tapad rá mégis a szűzre.

Szorítja-gyötri szegény leánykát,
s mi hűlő vérét hevíti nála,
azon a görcsös iszonyat ráng át.

Tűr néma jajjal, de már nem állja:
a király körme húsát csikarja,
s arcába csordul förtelmes nyála.

Üvöltsön, bőgjön? – Nem, nem akarja.
Tűr, csak tűr... s az agg döbbenten érzi,
hogy egy halottat szorít a karja.

Barátok

ISZTAMBUL, 1940
Jakab Erzsitől hallottam

Árva zsidó Isztambulon át menekült Kanadába.
Várta szegény a hajót, mellyel tengernek eredhet,
s háta mögött hagyhatja a vén Európát.
Pénze viszont ezalatt szépen fogyogatván,
ritkán vitte a lába a nyüzsgő, tarka bazárba,
inkább múzeumok, mecsetek csendjében időzött,
mígnem szembe került egy rém fura, nagy csataképpel.
Turbános törökök vívták életre-halálra
harcukat – ó, de kivel? Rá kellett jönnie lassan:
csak magyarok hordhattak ilyen gyönyörű paszomántos
mentét és süveget, torkában a hősi halálnak.
Megtudakolta hamar: „*Szolimán diadalma Mohácsnál*” –
Ez volt írva alá, s ez a cím őt úgy megütötte:
szédült, s még a világ is megfordult körülötte.
És ez az árva zsidó, ki magyar földről menekült el,
nyelte a könnyeit, és keserűség gyűlt a szívébe,
mert a hazátlanság kínját érezte meg ekkor:
nem lehet ő már részese vésznek, sem diadalnak.

UTOLSÓ VACSORA
(*Zolnay Vilmos és Erzsébet emlékének*)

Tengernyi kinnak vetni véget
szedték szemenként azt a mérget,
amit régóta gyűjtögettek,
s utolsó este mind megettek,
mint egy utolsó vacsorát.

Mint Jézus ülte meg torát
búcsúzó földi életének,
jegyében bornak és kenyérnek,
ama végső csütörtök este –
törettéssék aztán a teste,
s szögekkel ontassék a vére
a Koponyák komor hegyére.

Ők nem kenyér és bor jegyében,
nem páskabarány estében,
nem tanítványi társaságban:
kettesben ültek ott az ágyban,
szemközt fordulva, szembe nézve,
egymás arcától megigézve,
amíg csak ették vacsorájuk,
a véget hogy elhozza rájuk:
a véget, mely többé nem éget,
s nem ró fel nekik semmi vétket.

Szemük még egymásba mélyedt,
de már gyorsan hatott a méreg,
lecsuklott elgyötört fejük –
s elnyelte őket éjjelük.

SZERELMES BARÁTOM

Szerelmes barátom, Josephus Kossányi,
Szabad-e kelmednek ezer jót kívánni
Születésnapja édes örömére,
Melyet immár hetvenhatodszor megére,
S melyet itt ünnepel immár hazatérve
Messzi idegenből hona mezejére,
Erie-tó partjáról a Duna tájára,
Nyugtalan lelkének megnyugovására?

Szeretett barátom, jó Kossányi Jóska,
Öregecske vagy már? Akkor sem vagy ócska!
S ha tagjaid olykor rozogának véled,
Buzogjon fel benned akkor is a lélek,
A sose csüggedő, a sose vénülő,
Balsorstól tépetten is jókra készülő:
Isten adta vidám esztendőik torára,
Hazád kenyerére, gyógyító borára.

Az, ki sokra tartja barátságod becsét,
Kívánja ezt néked: Dominicus ecséd

Végjáték

A TORONYBAN

Mint annyiszor gyerekkoromba,
felóvakodtam a toronyba,
a vén harangozó miatt
riadt kölyökszívvvel szorongva,
nem lesz-e rosszkedvű, goromba.

A kacskaringós vaksötétben
csak lassan, elmerengve léptem:
halott harangozók szaga,
e százados húgybűz, de régen
fujkálta felhőit körémbem!

De csitt! Mi az? – Az óra serceg,
szelíden koppant percre percet
a félszobányi szerkezet;
majd zúgni kezd e furcsa szerzet,
fertályt jelez, s a hangja nyersebb.

Csapóajtó. Nyisd már ki, rajta!
Mért nem dugod fejed be rajta?
Feltáru! a toronyszoba.
Harangozója válogatja –
ez csak pipázik, rám se hajtva.

A priccsen ül, vállán subája,
ezernyi bolha víg tanyája –
a csontos agg sovány falat,
rám ugrál apró, fűрге nyája,
és már a véretem zabálja.

A két harang. Némák. Szakasztott
úgy lóg a nyelvük, mint akasztott,
lebillent állú emberé,
ki bánja már, hogy elszalasztott
bort, nőt, mozit, misét, malasztot.

Nevektől tarkálló gerendák...
évek ködén egy arc dereng át,
kacag, hogyan rovom nevét –
szerette a szegfűt s a mentát:
most boldog orral mos pelenkát.

Az erkélyről nézhetsz kutatva
észak-, kelet-, dél- és nyugatra,
a tornyot körbejárhatod,
a vaskorlát bár ócska, gyatra,
s fejed haláliszony zúgatja.

Ó, Szentmiklós! Én itt születtem,
falom szememmel önfeledten
kis nádtetős utcáidat...
Vidám gyerek voltam, s mi lettem?
Hunyó parázs – hamvába veszten.

De hűlt szívemből szikra pattan –
a szélbe szórok száz íratlan,
még szűzfehér papírlapot,
szállnak szilaj csikócsapatban,
s én nézem őket elragadtan

a régi hittel, élvezettel
biztatva mind: fiúk, fejet fel!
Kit mélybe ránt egy szélroham,
bízzék az is, még nem vezett el,
suhanhat még a fellegekkel!

*

Lelkem, te is magasba szökjél,
szabad szelek szárnyán pörögjél;
árasz el újra testemet,
fickándozó, forró kölyökvér,
s késsél soká, soká, örök tél!

EZER HALÁL

Olcsó szeszektől megrészegülten
a saját szívem ellen szegültem.

Minden nap egy új nyomasztó álom –
egy életem van, s ezer halálom.

DE PROFUNDIS

Lelkem vak mélységek mélyén kiáltozva
magát az élők közül kiátkozta:

„Hunyt volna ki inkább már régen a gyertyád,
mint hogy tiszta fényét hiába elherdáld.

Gyíkos torkod mikor már sípolva hörgött,
mért őrzött meg a sors, mint ötéves kölyköt?

S mikor a zöld halál már körülnyalábolt,
mért húztak ki Mohács alatt a Dunából?

S mért nem mások nyelték a te hullád szagát,
rettegvén rom-Budán a fekete ragályt?

Most élni se tudsz már – s halni se: ha elmégy,
örök kínba fojtod hét szív hű szerelmét.

Jaj, jaj, jaj!”

BOLOND MADÁR

Szárnyával az eget széjjelszeletelte,
fütytyös szélfiakkal versenyt feleselve.

Karmából kilökte a lenti világot,
s a kéken villogó végtelennek vágott.

Unta a tojáson kuporgó társakat –
szállt, míg az éjszaka kilencszer rászakadt.

A tizedik hajnal lángolt a szemébe,
mikor szakadt szívvel zuhant le a mélybe.

ÖREG BORISSZA

Két rossz foga – ez maradt
s harmadikból egy darab,
a többi mind kiesett –
kínnal eszik s keveset.

De a szikkadt, vén garat
szerencsére ép maradt...
„Hoci, korsóm, a csöcsöd!” –
és iszik, mint a vöcsök.

TANÍTÓMESE, FIAMNAK

„Valaki reggel felrúgja,
estére esik le újra,
mégse szakad száz darabba –
csitt, Andris, mesél az Apja!

Fénylik és száll, mint a labda,
de ne nézd... ne nézz a Napba!
Hadd röpjön és hadd égjen,
a magasságos nagy égen,
ha nem födi felhők füstje,
a virágokat hadd süsse,
tűzzön tücsökre-bogásra
tündöklő tiszta sugára,
fecskékre a levegőben,
kecskékre a legelőn lenn,
torzonborz öreg tölgyfákra,
ringatódzó makkos ágra,
s a mókusra, mely ott kapkod,
szaporán szedi a makkot...
Mind e teremtett világra
villogjon a nap világa,
téged is, mint a cseresznye,
pirítson olyan veresre –
csak a szemedet ne érje,
azt fordítsd előle félre!

Mert a Nap élet, melenget,
tőle a fagy is felenged,
a csírat is csalfa lángja
a magból előcsiklándja,
s belőle olyan fát nevel,
mintha az égig nőne fel –
csak a szemünket gyűlöli,

mérges kis nyilakkal lövi,
könnybe borítja, majd vérbe,
s végül megvakítja mérge.
Mint ahogyan hajnal előtt,
az ég alján, még fel se jött,
de máris széjjelpillogat
s lelövi a csillagokat,
hunyoroghatnak szegények,
pattan a nyíl – s már nem élnek.
Csakhogy a sok égi csillag
estenden újra kigyullad,
de a kihunyt emberszemek
soha fel nem derengenek...”

Mondanám még, de elszaladt,
hiába már a szép szavak.
Olvasni kezdek egy könyvet –
előntik szemem a könnyek.
Nehezül rajtam az átok,
mindegyre rosszabbul látok.
De rég is volt, én Istenem,
hogy szikrázott a két szemem,
s fejem hetykén fel-felkapva
nevettem bele a Napba!

SZALONNA-FILOZÓFIA

Kutya voltam, szalonna lettem,
mások ugatnak már helyettem.
Lógok egy kiszolgált madzagon,
sok jámbor érzéssel gazdagon.
Testemet szelíden lengetem,
metélni is mélán engedem,
ki meg akar enni, hadd egyen,
csak a jóbékesség meglegyen.
Miért is tartanék haragot?
Hiszen hogyha kutya maradok,
talán nem is nagyon sokára
a férgeknek jutok fogára,
azoknak lennék a föld alatt,
s nem embereknek jó falat.
De addig is nem jobb itt lógnom,
mint másutt kutyául kínlódnom,
rákötve egy rövid pórázra,
vagy dühödten a láncot rázva,
vagy eloldva félni, hogy kint ér
az utcán, és megfojt a sintér?
Mióta a szögön tanyázom,
nincsen bundám, és mégse fázom,
testem nem viszket a bolháktul
alul, fölül, elől és hátul,
senkinek a kezét nem nyalom,
hogy nőjön bennem a bizalom –
vagyok, aki vagyok: szalonna,
nem pedig a mások bolondja,
nem pedig a mások kutyája,
aki magát is csak utálja.
Nincsen fogam, senkit se bántok,
a kolbásszal vagyunk barátok,

bánjuk a közös kutyamúltat
– azóta már ő is tanultabb –,
s hogy jobban teljenek a percek,
költünk időnként egy-egy verset.
MIATYÁNK...

„Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...”
A néma is néha megnyekken;
dúlja tüdejét vad jajorkán –
s egy-egy nyögést szorít ki torkán.

ROSSZ ÓRÁN

Jaj, Istenem!
Jaj, Istenem!
Jaj, Istenem!
Mi lesz velem?

BOTOLÓ

Piszok nehéz felkelni reggel,
fájó, meszes, merev derékkal,
felülni s – állni tántorogva,
fél testtel dőlve rá a botra,
mert az egész test – bár merev –,
csak a saját lábán mehet.

ÖREGEK SZERELME

A férfi test, a női test
egymást ölelni most se rest,
petyhüdten is csak arra vágyik:
eljutna bár a régi vágyig,
mikor szédülten összebújva,
forrón feszült meg mindig újra,
s ölelte egymást fulladásig,
elolvadó könnyhullatásig –
míg ernyedten a testi hévnek,
nem vette át a szót a lélek,
s el nem ringatta halkán őket,
kik mindenestül összenőttek.

De hol van már a régi vágy?
Az a nyekergő rossz vaságy?
S az a fullasztó szédület
és szívszakasztó révület,
amely meg-meghempergetett
egymás alatt, egymás felett,
ziháltatott és fújtatott,
egymás ölébe bújtatott –
míg ernyedten a testi hévnek,
nem vette át a szót a lélek,
hogy még álmunk is összeszője,
kik ott feküdtünk összenőve?

Hogyanne bánnánk végzetünk,
hogy ifjúságunk messze tűnt!
De testünk most is őrzi még
a régi esték jó ízét,
ezernyi éjünk szép szerelmét,
bőrünk ahogy bontotta selymét
bolyongó ujjaink begyének –
de bontja is, jöttén az éjnek:
a bűvölésben most se restül,
egymáshoz bújtat mindenestül,
s úgy nőttet össze mindig újra –
kettőnknek sincs már semmi súlya.

MIT BÁMUL EZ?

A szép, az szép a vénnek is,
a vén trotlik szemének is!
Hogyan néznék, hogyan lennének
virágzó lányok zsenge testét:
a mellet, csípőt, combokat,
a völgyeket és dombokat,
a dombokat és völgyeket,
ifjabb s még ifjabb hölgyeket,
kik már csak másokéi lesznek,
de bánatot, bűt nem szereznek
ezzel nekik, hisz ők se vágnak
nyögetni már szerelmi ágyat!
Ők már csak szemmel simogatnak,
ők már csak szemmel tapogatnak,
ők már csak szemmel csöcsörésznek –
„Mindent a szemnek, kuss a kéznek!”

„Mit bámul ez?” – a lány megérzi
azt is, ha egy vén trotli nézi.
„Mit bámul ez?” – ifjú szemeknek
lánykeblek is szebben rezegnek.
„Mit bámul ez?” – nem szíveli,
hogy őt öreg szem ízleli,
hisz félszet ébreszt az öreg szem:
„Egyszer még én is megöregszem.”

HANYATT

Beteg vagyok, fekszem hanyatt,
tíz méterrel a föld felett,
tízezrekkel az ég alatt.

Alattam padló, mennyezet,
másik lakás, más emberek,
hat méterrel a föld felett;

felettem még négy mennyezet,
lakások, bennük emberek,
aztán poros padlásterék,

kémények és füstfellegek,
s legeslegfent: a nyílt eget
ezernyi háztető felett.

Fekszem hanyatt, beteg vagyok,
nap és hold énrám nem ragyog,
nem égnek égi csillagok –

de már röpít a képzelet,
s röpítenek kóbor szelek,
hogy lássak messzi szépeket:

bolyongó felhőbodrokat,
dülöngő földi dombokat,
sötét erdőbozontokat,

völgyek-hegyek hullámverését,
szőlős vidékek lüktetését,
sík tájak tarkálló vetését,

és halljak messzi hangokat:
harangokat, kolompokat,
reszketve zúgó lombokat,

miközben itt fekszem hanyatt,
mint aki ágyához tapadt
a foszló mennyezet alatt.

De néztek bár mészfoltokat,
enyém a kék mennyboltozat,
mely fényeket gyújt s oltogat –

s a földön túli téreken,
hol lenn a fenn, és fenn a lenn:
enyém a véges végtelen.

ŐK

Ők már nem én vagyok.
Én csak egyszer voltam.
Beléjük hiába
kapaszkodnék holtan,

hogymajd bennük élek,
mikor már nem élek,
s beléjük költözök
belőlem a lélek –

nincs földi folytatás,
földi örökélet,
itt, ha a test elhull,
a lélek sem élhet,

s nem tehet már jóvá
semmi régi vétket,
amire nem hoztak
gyógyulást az évek:

örökre szólóan
tett jókat, rosszakat,
kinek az ég alatt
a sorsa megszakad.

Nincs tovább. Akkor sincs,
ha gyereket hetet
hagyott maga után.
Azok más életek –

maguk útját futják,
maguk sorsát hordják,
nem az apjuk terhét,
nem az apjuk sorsát.

KÍNBAN KACAGÓ

Öreg vagy már.
Hetvenkilenc.
Mért nem pihensz?
Időd lejárt,
magadnak árt,
ha faggatod
a tegnapot:
a felkavart
korhadat avart,
mely könnyeket –
keserveket
és szennyeket
is rejteget.

Mindegy, kiét,
az is tiéd,
amit korod
másokra rótt,
halotti tort,
iszonyt, nyomort,
s mint bélyeget
rád égetett
más elkövette
vétkeket.

De jobban ég,
mi csak tiéd.
Jobban gyötör,
orvul mi tör
mélyről reád
és rágva rág:
a lelki vád,

 mellyel saját-
magad vonod
kérdőre, hogy
mikor, miért,
mi tettekért
vagy nyugtalan
minduntalan,
mi terheket
hordoz szíved,
mi rosszakat –
míg megszakad?

Év évre hág,
s ezernyi vád
mind holtodig
el nem kopik.
Mást nem tehetsz:
mindent levetsz –
se könnyeket-
keserveket,
se szennyeket
nem rejtegetsz,
megfaggatod
a tegnapot –
de holnapod
békén hagyod,

mert megbocsátsz
és megtalálsz
magad helyett
egy gyermeket,
kit úgy szeretsz
s kin úgy nevetsz,
mint fenn az Úr
rajtunk vidul,
hogy földi lény
e sártekén
ítéletet
hogyan tehet
istenkedőn,
hetvenkedőn
önnön szívéen
és másokén?

Szeresd s nevesd
szegény magad –
mint Ő szeret,
s mint Ő kacag!

VÉN MALOM

Az én időm lassan lejár,
de az a malom egyre jár,
makacs zúgása el nem ül,
bennem zokog szünetlenül,

mint vén cigányban egykoron
az őt őrlő ördögmalom,
az örületbe kergető,
hitet, reményt elpergető.

Énbennem az zúg, az zokog:
adhattam én is rá okot,
a földi létből hogy zilált
lélekkel egy ember kiszállt,

kinek törékeny életét
a félelem morzsolta szét,
a rettegés örölte meg,
míg önmagát nem ölte meg.

Ötvennél is több éve már,
de az a malom egyre jár
és egyre öröl – már nem őt,
a féltörülten elmenőt,

hanem ki máig itt maradt
a rászakadt önvád alatt,
nem tudhatja bár maga se,
igaz-e, tényleg igaz-e,

hogy akkor épp ő mondhatott
neki oly fájó mondatot,
oly zaklatót, szívszaggatót,
betegre méregként hatót,

mitől hitét, hogy élni kell,
halálra szántan lökte el,
nem rettegett már – s mint halott,
rá egy hullányi súlyt rakott.

Órá – vagyis rám. Én vagyok,
ki ma is meg-megroskadok
egy hullát rejtő zsák alatt
– körül falak, malomfalak –,

s magam még most is vádolom
(csaljam magam? – nem, nem csalom!),
és zúg, zokog a vén malom,
a borzalom, a fájdalom.

AZ ORMOKON FENN...

(Goethe nyomán)

Az ormokon fenn
semmi nesz.
A lomb között sem
sejdítesz,
csak halk fuvalmat,
az erdőn egy madár se szól.
Várj, nyugoszol
te is maholnap.

BORONGÓ – MERENGŐ

Eminescu emlékének

Vitorlák száza szállt a vízre,
madárnép gyűlt vándorhadakba...
Hányat vesz el vajon – borongott –
szelek dühe, habok haragja?

Borongott mindig – vagy merengett,
magányosan tűnődve kószált,
s versekbe rótt halált, szerelmet,
holdfényt, hárs-allét, vízirózsát.

Csalódott minden földi nőben,
csillagoktól várt tiszta csókot,
s álom-királykisasszonyok
öleiben volt csak néha boldog.

Cécótlan elmúlásra vágyott,
temessék titkos sírba – kérte,
s halhatatlanként költözött be
egy nagyszándékú nép szívébe.

AZ UTOLSÓ MÉTEREK

(Veikko Haakana finn költőbarátom nyomán)

Azt sem tudom,
van-e ott valaki,
aki fogadjon engem
távoli orom kékjében.

Megpróbálom hinni mégis.
Mégis mind csak arra tartok,
az utolsó méterekig
támolyogva, botladozva,
szédült fejjel csúszva-kúszva.

Azok a méterek,
azok az utolsók
mindenképpen az enyéme:
értem vannak, csak éntem,

értem, kimerültért,
ereje-fogyottért –
s ezt tudván tudóért.

A hátralévő út: örök.
Ahogy megvan – meg is marad.

Stílusgyakorlat

PRÜSZ
(*Régi adoma*)

Egyszer volt egy iskola,
iskolának rektora,
a rektornak nagy orra,
mint egy érett uborka.
Hogyha tüsszent a rektor,
az a jól megérett orr
egyszerre olyat dörrent –
jaj, ég szakad, vagy föld reng?
Abban a pillanatban
a gyerekhad felpattan,
s mint ez már ősi rend itt,
harsány hangon rázendít
– harsányan s vontatottan,
mint hívek a templomban
a Dávid énekére – :
Ked – ves – e – gész – sé – gé – re!

Egy szép napon azonban
váratlanul betoppan
kilenc város és falu,
Gyimót, Gyömöre, Gyalu,
Budakeszi, Bősárkány,
Mácsonya, Mezőtárkány,
Tatárszentgyörgy és Tura
tanfelügyelő ura –,
s árgus szemmel vizsgálja,
rektor uram osztálya
testben gyarapszik jobban
vagy bölcs tudományokban.
A gyerekgyülekezet
ki is vágja a rezet.
„Tudtok, fiaim, az szent!” –

a rektor vígan tüsszent.
Abban a pillanatban
az aprónép felpattan,
s mint apái száz éve,
zendít rá az ígére:
Ked – ves – e – gész – sé – gé – re!
De kilenc város, falu,
Gyimót, Gyömöre, Gyalu,
Budakeszi, Bősárkány,
Mácsonya, Mezőtárkány,
Tatárszentgyörgy és Tura
tanfelügyelő ura –
a haragtól reszketve
kiáltja: „Úljetek le,
ez bűn, ezt nem tűri a
modern pedagógia!”

Ettől fogva a rektor,
hogyha tüsszent némelykor –
rezeghet ajtó, ablak,
a gyerekek hallgatnak.

Hanem egyik kislegény
a kuckót nyomta szegény,
hetek múlva állt lábra,
s mehetett iskolába.
Hát azon a reggelen,
hogy gyógyultan megjelen,
a rektor ismét tüsszent...
ül a jó nép, feszült csend.
Abban a pillanatban
a legényke felpattan,
és se látva, se hallva

– nagy a szokás hatalma –
fújni kezdi sebtébe:
Ló – fűty – kös – a – ...

Végig se mondta persze,
elpárologott a mersze,
de már hiába hagyta
abba szegény ebadta,
a rektor megragadta,
lenyomta jól a padra,
és verte és ütötte,
míg végül is kibökte,
hogy ő már évek óta
mindig ezt kiáltotta.

Summa

S te még azt vélted,
mind téged éltet?
Fene megette,
más szólt megette
pimaszul, nyersen –
mint én e versben.

DE!

Fejünkkel fejelünk,
Fülünkkel fülelünk,
Szemünkkel szemezünk,
Szájunkkal szájalunk,
Nyelvünkkel nyelvelünk,
Pofánkkal pofázunk
– De jól be is pofázunk –,
Torkunkkal torkoskodunk,
Nyakunkkal nyakaskodunk.
Vállalunk a vállunkkal,
Hátalunk a hátunkkal,
Karolunk a karunkkal, –
Könyökünkkel könyökölünk,
Tenyerünkkel tenyerelünk,
Markolunk a markunkkal,
Körmölünk a körmünkkel,
Bütykölünk a bütykünkkel,
Farolunk a farunkkal,
Lábolunk a lábunkkal.
Hol hasunkra hasalunk,
Hol térdünkre térdelünk,
Seggen ülve seggelünk –
Bokánk vígan bokázik,
Talpunk: talpal hazáig.

De!

Ki hajol a hajával,
Ki fogószik a fogával?
Ki fej tejet a fejével,
Könnyíti terhét könnyével?
Ki áll a földön állával,
Ki ül mellénk a mellével?
Ki lép nagyot a lépével,
Veselkedik veséjével?
Kicsoda szív a szívével,
Ki csipked a csípőjével?
Ki hasít fát a hasával,
Karikázik a karjával,
Ujjong mind a tíz ujjával?

TÉL

Gyereket
a tél csak örömmel hiteget –,
öregék
csontjukban érzik a hideget.

CSIPKEBOKOR, MA-HULLOTT HÓBAN

Szűzfehérből tűzpiros
jaj de szépen tűz ki most,
szűzfehérből tűzpiros.

Libegő és lobogó
láng a sok pici bogyó,
libegő és lobogó.

Télnek, fagnak nem hódol,
kiparázslík a hóból,
télnek, fagnak nem hódol.

Nézem... szívem felizzik,
a nyárnak érzem ízit –
fáradt szívem felizzik.

[KECSKERÍMEK]

LÓCSERE

Lovat cserélt a hat angol,
most herélt lovon csatangol.

PUSZTAI TRAGÉDIA

Vasvillával támadó szűzet
vasvillára számadó tűzet.

MI NYELI EL A BÁNATOT?

Búsan torozó Borka
dúsan borozó torka.

BIZALMAS INFORMÁCIÓ

Megsúgta a kopott lengyel,
hová lett a lopott kengyel.

MIT SZÓLT A ROKONSÁG
CSOKONAI KICSAPATÁSÁHOZ?

Csokonai repültét
rokonai csepülték.

BIZTATÓ ÁLMOS MUNKÁSOKNAK

Elkészül a kenderszövet?
Jó munkát jó szender követ!

MUNKÁRA KAPATÓ

Munkára egy cserkész kapat,
nem egy egész kertészcsapat.

LEGÉNYES

Ez a két szökött legény
egy kicsit lökött szegény.

CSÓSZVÉSZ

Rárontott a bősz csorda –
recseg ám a csőszborda!

ÉPÜLETALAPOZÓK GONDJA

Mikor hetven centi lement,
elfogyott a lenti cement.

TESTI FENYÍTÉK
Vigyázz, te csóró kapás!
Fáj ám a kórócsapás!

EGYIK SEM ÉR SOKAT
Egy kis rossz kopott szappannak
ára egy kiszopott kappan-nyak.

IGYAK, VAGY NŐZZEK
Többet ér a butykos szája,
mint rosszlányok szutykos bája.

RIGÓ-RIKÁCS
Rikácsol a dühös rigó:
„Ki innen, te rühös digó!”

EGY KÉTES HÍRŰ KOFA-PÁRRA
Nagyon káros pofa
ez a páros kofa.

CSAK VÍGAN!
Motoron robogó lepedő
vígan lobogó, repedő.

RÚGHATNÉK

Én majd a hókát rúgom,
te meg a rókát, húgom.

MORBID KÉRDÉSEK

I.

Amikor róka-csemege
lesz ez a csóka, remeg-e?

II.

Ha már a csóka rontja,
mit ér a róka csontja?

Hontalan versek

A MEDVEI HÍDON
– 1944 november –
(Töredék)

Jajongó, jéghideg szelek
civódnak a folyó felett,
kiéhezett sirálycsapat
cikázva száll a híd alatt.

Alul-felül, a híd körül
ezer riadt madár röpül –
a hídon félig átfagyott,
vigyázzban álló századok.

A fogcsikorgató hideg
a húst, a vért dermeszti meg –
beszélni kezd az ezredes,
s kilencszáz lélek dermedez.

„Ki jóanyjára kést emel,
Miféle sorsot érdemel?”
S repedt fazék hangon kiált:
„Gyalázatos kötélhalált!”

Harsogva mond ítéletet
Három szökött honvéd felett...
Öreg fiúk, szegény bakák,
tinektek már jóéjszakát.

SZILVESZTER

Szilveszter délutánján
fél város ott toporgott,
búsan nyögő bakancsok,
csizmák, vígan csikorgók
izegtek hóba-sárba,
a durrogásra várva.

Szortyom-bortyom gyerekhad,
meztélábas cigányok,
hegyesbajszú legények
s röhécselő leányok
búcsúztatták az évet,
mely csúful semmivé lett.

„1949-ben születtem Tatabányán. 1984 óta vagyok kiállító művész. 2002 óta a MAOE tagja. Részt vettem a tokaji, tállyai, budapesti nemzetközi művésztelepek munkájában. Tagja voltam a Magyar Tehetség-gondozó Társaságnak. Számos önálló kiállításom volt itthon és külföldön, képeimet Bécstől Bejrútig láthatták. Díjaim: Kassák képzőművészeti pályázat 2. díj, Művészeti ösztöndíj Tatabánya, Palasovszky képzőművészeti pályázat 1. díj, Stációk képzőművészeti pályázat 2. díj. Nagyméretű táblaképeket készítek, alkotásaim középületeket is díszítenek. Olaj és akril festményeimen kívül repertoáromban találhatók tusrajzok, rézkarcok, szitanyomatok, litográfiák. Időnként rezes domborítok, tűzzománcot készítek. Nem azt festem, amit látok. Azt festem, amit érzek, ami a véleményem a dolgokról. Szárnyakról és kalitkákról, a Barbie babák műanyag világáról, a konzerv világ lélektelenségéről Isten háta mögött. Sokszor viszont témaimban a régmúlthoz, a magyarsághoz, titkokhoz és legendákhoz. Mindig az örök érvényű dolgok foglalkoztatnak, de a múlton át a jelenhez kívánok szólni.”

Jakobi Anna Mária önvallomása

Tartalom

<i>Családi emlék</i>	5
SZENTMIKLÓSI HATÁR.....	7
CSÚFOLÓ.....	7
CSALÁDI KÖR.....	7
BÚCSÚ BÁBITÓL.....	8
HUNYÁSNYI ÁLOM.....	10
1948. MÁRCIUS 15-ÉN.....	11
ÚSZÓ SZIGET.....	13
ATLANTISZ.....	15
HÓBAN.....	17
KÖNNYEK.....	18
SZÜLETÉSNApra.....	20
ÍME, AZ EMBER.....	24
SZÜLŐI FELELŐSSÉG.....	27
FÉSZEKHAGYÓ FIÓKÁK.....	30
ŐSZI EMLÉK.....	31
SZÉPREMÉNYŰ VARGHA JÚLIÁNAK.....	34
<i>Börtönversek</i>	35
ÁLLAMÉRDEK.....	37
RÉGI RAB.....	39
KÉT ÉV.....	39
GYEREKEKNEK VALÓ.....	42
NÉMA ÜZENET HAZA.....	42
VADLIBÁK.....	43
KRÓNIKÁS ÉNEK 1958-BÓL.....	45
SÓHAJTÁSNYI SIRATÓ.....	49
KÉT NAP.....	49
<i>Lányok, vágyak</i>	51
TIZENHAT ÉVES LÁNYOK.....	53

EGY TOBOZ-SZEDŐ LÁNYRA	57
DÁVID ÉS A SZŰZ.....	58
<i>Barátok</i>	63
ISZTAMBUL, 1940	65
UTOLSÓ VACSORA.....	66
SZERELMES BARÁTOM	68
<i>Végjáték</i>	69
A TORONYBAN	71
EZER HALÁL	75
DE PROFUNDIS.....	75
BOLOND MADÁR.....	76
ÖREG BORISSZA.....	76
TANÍTÓMESE, FIAMNAK	77
SZALONNA-FILOZÓFIA.....	79
ROSSZ ÓRÁN.....	80
BOTOLÓ.....	80
ÖREGEK SZERELME	81
MIT BÁMUL EZ?	84
HANYATT	85
ŐK.....	87
KÍNBAN KACAGÓ	88
VÉN MALOM.....	91
AZ ORMOKON FENN.....	93
BORONGÓ – MERENGŐ.....	94
AZ UTOLSÓ MÉTEREK	95
<i>Stílusgyakorlat</i>	97
PRÜSZ.....	99
DE!.....	102
TÉL	104
CSIPKEBOKOR, MA-HULLOTT HÓBAN	104

KECSKERÍMEK

105-109

<i>Hontalan versek</i>	111
A MEDVEI HÍDON	113
SZILVESZTER	114
Jakobi Anna Mária önvallomása	116

Varga Domokos: Két év

(részlet)

Álmodom: nyitok be, és a banda
röhögve-ríva ugrik nyakamba,
köztük Kismagdus, akit pólyásan
hagytam ott, hogy két évig ne lássam,
s most körül táncol s irtó kíváncsi,
ki ez a szőrös, nagyorrú bácsi...
S a többi hasát fogva kacagja,
„Hát ki, te buta, hát ez az Apja!”

Így lesz? Félek, nem. Fájó okoknak
miatta állnak csak és zokognak,
feldereng bennük a semmivé lett,
rettentő boldog hajdani élet,
most sejtik csak meg, jaj, mit veszettek,
testük az iszonyattól reszket meg,
s szemükben két év kínja, haragja
sikoltoz némán: „Rossz, rossz, rossz Apja!”

(1957. dec. 24., a börtönben)

Ára: 1980 Ft